

ДО ПИТАННЯ ПРО ЮРИДИЧНУ ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ФАРМАЦЕВТИЧНИХ ПРАЦІВНИКІВ

Будь які реформістські процеси пов'язані із побудовою правової держави, держави де панує верховенство права та закону, які відбувались на різних історичних етапах та в різних державах світу, завжди здійснювались на певних базових принципах, концептуальних засадах, дотримання яких дозволяло, врешті-решт, досягти цієї благородної мети. Взагалі, сама ідея правової держави в розумінні верховенства чинних законів, сягає в далекі часи античного світу. Аристотель, Платон, Геракліт, Цицерон у пануванні законів вбачали запобігання сваволі і мцї держави. Особливої уваги в контексті нашого дослідження викликають праці одного з «семі мудреців» – афінського реформатора Солон, із законодавчих ініціатив якого, на думку Аристотеля, почалась демократія. Побудову правової держави Солон здійснював за допомогою влади закону, тобто поєднавши силу та право. Прикладом такої законодавчої сили виступає заснована Солонм рада ареопагітів, яка була призначена для охорони законів шляхом нагляду за державним порядком, притягненням до юридичної відповідальності осіб, винних у порушенні законів тощо. Вже тоді, реалізуючі свій вплив на учасників правовідносин, держава використовувала інститут юридичної відповідальності як чинник забезпечення порядку та стабільності у суспільстві.

Повертаючись до реалій сьогодення необхідно відмітити, що і в наш час докорінних змін, що відбуваються у державі та суспільстві, питання забезпечення правопорядку та зміцнення законності виходять на перший план. Головним чинником в даному випадку виступає саме юридична відповідальність. За офіційним даними отриманим з відкритих джерел, протягом 2015 року обліковано 565182 кримінальних правопорушення. Дані за правопорушеннями, що скоєні у фармацевтичній або суміжній з нею галузях наступні: злочини проти життя та здоров'я особи – 53794 правопорушення; злочини у сфері обігу наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів або прекурсорів – 25908 правопорушень; безпосередньо за статтею 140 Кримінального кодексу України «Неналежне виконання своїх професійних обов'язків медичним або фармацевтичним працівником» – 549 правопорушень тощо.

В даних умовах питання з'ясування внутрішнього змісту інституту юридичної відповідальності у такій важливій соціально-економічній сфері, як сфера обігу лікарських засобів набуває додаткового значення, особливо у

контексті реалізації такого принципу відповідальності як невідворотність покарання. Хоча аксіомою в правовій науці є те, що належне забезпечення законодавчих прав та свобод громадян можливе тільки в умовах реального юридичного забезпечення функціонування юридичної відповідальності, в той же час слід відзначити, що проблема з'ясування сутності, природи та призначення цього надважливого правового інституту завжди викликає дискусії як серед правників так і вчених-представників фармацевтичної науки.

З урахуванням теоретико-правових підходів, можливо виділити наступні ознаки юридичної відповідальності у фармацевтичній сфері.

1. Головною її ознакою виступає факт порушення норм фармацевтичного законодавства та суміжних галузей – правопорушення у фармацевтичній сфері. Як приклад модно навести ст. ст. 167–170 та інші Кодексу України про адміністративні правопорушення, ст. 140 Кримінального Кодексу України тощо.

2. Застосування заходів юридичної відповідальності ґрунтується на додержанні процесуального порядку в результаті здійснення право застосовної діяльності уповноважених державних органів. Наприклад, процедура притягнення до адміністративної відповідальності порушників законодавства про забезпечення якості лікарських засобів регламентована у Кодексі України про адміністративні правопорушення та у Наказі МОЗ України від 26.01.2001 р. № 824.

3. На застосування заходів юридичної відповідальності державою уповноважені державні органи та їх посадови особи. В залежності від виду юридичної відповідальності, такими органами можуть бути адміністрації аптечних закладів, Державна служба України з лікарських засобів, органи Держспоживінспекції, правоохоронні органи тощо.

4. Притягнення до юридичної відповідальності невід'ємно пов'язано із державним примусом, тобто санкції за порушення чітко регламентовані та визначають конкретні від та міру покарання. Спрямованість таких санкцій є чіткою та індивідуально визначеною.

5. Застосування заходів юридичної відповідальності завжди пов'язане із необхідністю для особи правопорушника зазнати певних втрат. Такі втрати є реакцією держави, проявом її осуду з боку суспільства та мають вигляд у особистих, майнових та організаційних втратах для порушника.